

Podržan od:

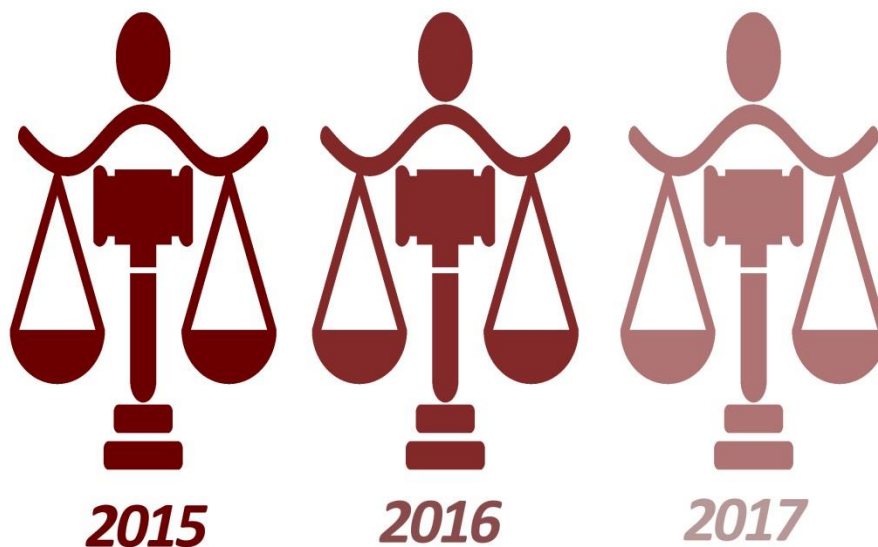

Implementiran od:

Posledice odlaganja integracije pravosuđa

Stanje i perspektive

Razlozi za odlaganje integracije pravosuđa i posledice odlaganja integracije pravosuđa po prava građana

April, 2017

Rezerva:

Stavovi izneti u ovom izveštaju su isključiva odgovornost Centra za zastupanje demokratske kulture (ACDC) i ne mogu se, ni u kom pogledu, uzeti za stavove Kosovske fondacije za otvoreno društvo (KFOS).

Sadržaj

Kontekst istraživanja.....	4
Metodologija istraživanja.....	5
Najvažniji rezultati.....	7
Sažetak istraživanja – Percepcija ključnih problema.....	8
Demografija.....	9
Rezultati istraživanja.....	11
Zaključci i preporuke.....	31

Kontekst istraživanja

U okviru projekta „*Posledice odlaganja integracije pravosuđa – Stanje i perspektive*“, Centar za zastupanje demokratske kulture (ACDC) je sproveo istraživanje o svesti i znanju građana o sporazumu Beograda i Prištine u oblasti integracije pravosuđa, kao i o razlozima za odlaganje integracije pravosuđa i posledicama odlaganja integracije pravosuđa po prava građana. Istraživanje je sprovedeno na teritoriji severnog Kosova, u četiri većinske srpske opštine (Severna Mitrovica, Zvečan, Zubin Potok i Leposavić).

Ovim istraživanjem dobili smo približniju sliku o tome u kojoj meri građani podržavaju integraciju pravosuđa, ali i koji su razlozi odlaganja integracije pravosuđa i koje su posledice po prava građana usled neprimene Briselskog sporazuma u okviru pravosuđa.

U toku Briselskih pregovora, Beograd i Priština su 9. februara 2015. potpisali Sporazum o integraciji u pravosuđu, koji sadrži principe za integraciju pravosuđa. Sporazum predviđa integraciju sudija, tužilaca i administrativnog osoblja u kosovsko pravosuđe, kao i obezbeđenje i adaptaciju objekata za potrebe sudova i tužilaštava.

U međuvremenu u pogledu integracije sudija i tužilaca, okončan je konkurs za izbor kandidata za dogovorena mesta. Nakon završetka odabira kandidata i dalje su bili prisutni brojni problemi u sprovođenju Sporazuma u okviru pravosuđa.

Daljim dogovorima, postavljeni su novi datumi za uspostavljanje predviđenog pravosuđa. Sledeći dogovoreni datum je bio 16. novembar 2016. godine, međutim do integracije nije došlo. Dogovoreni su i novi datumi 10. i 17. januar 2017. godine, ali se i dalje nije napravio bilo kakav korak ka ispunjavanju dogovorenih obaveza.

Iako se konstantno potencira da je sporazumom u vezi sa integracijom pravosuđa zatvoreno kritično poglavlje provedbe Briselskog sporazuma i da će finalizirani Sporazum o pravdi i pravosuđu suštinski poboljšati živote ljudi na terenu, napredak ka integraciji pravosuđa je ograničen neispunjavanjem obaveza u pogledu rokova za primenu postignutih rešenja.

Upravo iz tog razloga, bilo je neophodno ispitati nivo i kvalitet informisanosti građana, uvideti njihove stavove i očekivanja o postignutim dogovorima u okviru pravosuđa. Pored potrebe da se ispita nivo svesti i znanje građana o Sporazumu o pravosuđu, istraživanje je takođe obuhvatilo i pitanja o razlozima neispunjavanja postignutog dogovora, kao i o posledicama po prava građana.

Metodologija istraživanja

-Kvantitativno istraživanje-

Način istraživanja: Anketno terensko istraživanje F2F

Mesto istraživanja: Severna Mitrovica, Zvečan, Zubin Potok i Leposavić

Vreme istraživanja: 10. – 20. april 2017. godine

Veličina uzorka: 400 ispitanika

Opis uzorka: Od ukupno 400 ispitanika, 185 ispitanika je muškog pola, što predstavlja 46% uzorka i 215 ispitanika ženskog pola, odnosno, 54% uzorka.

Severna Mitrovica: 54 ispitanika muškog pola i 66 ispitanika ženskog pola, ukupno 120 ispitanika;

Zvečan: 38 ispitanika muškog pola i 45 ispitanika ženskog pola, ukupno 83 ispitanika;

Zubin Potok: 42 ispitanika muškog pola i 39 ispitanika ženskog pola, ukupno 81 ispitanik i

Leposavić: 51 ispitanika muškog pola i 65 ispitanika ženskog pola, ukupno 116 ispitanika.

Tip uzorka: Stratifikovani reprezentativni slučajni uzorak, na osnovu opštine stanovanja

Poststratifikacija: Godine, nivo obrazovanja i radni status

- Kvalitativno istraživanje –

Način istraživanja: 4 fokus grupe

Mesto istraživanja: Severna Mitrovica, Zvečan, Zubin Potok i Leposavić

Vreme istraživanja: 25. – 28. april 2017. godine

Screeener u fokus grupama: Kriterijumi za odabir učesnika: pol, godine, obrazovanje i mesto stanovanja

- **Intervjui** -

Intervjui su obuhvatili 8 pojedinačnih razgovora sa predstavnicima pravnih institucija, koji su direktno ili indirektno uključeni u proces integracije pravosuđa.

Kriterijumi za odabir učesnika: predstavnici pravnih institucija koji su direktno ili indirektno uključeni u proces integracije pravosuđa.

Najvažniji rezultati

Svega 3% ispitanika podržava integraciju pravosuđa

Samo 6% ispitanika se oseća sigurno i zaštićeno u smislu vladavine prava

Glavni razlozi zbog kojih ispitanici građani nemaju poverenje u kosovsko pravosuđe su korumpiranost, politički uticaj i suđenje po etničkoj osnovi

49% ispitanih građana smatra da odlaganje integracije pravosuđa utiče na prava i interese građana

48% ispitanih građana ne zna da li će integracija pravosuđa poboljšati svakodnevni život građana

Čak 95% građana smatra da je integracija pravosuđa isključivo političko pitanje

40% ispitanika smatra da neformiranje ZSO donekle utiče na odlaganje integracije pravosuđa

53% ispitanika smatra da se Beograd i Priština ne mogu dogovoriti bez posrednika, a u vezi je sa integracijom pravosuđa

51% ispitanika ne bi imalo poverenje da se njihovim slučajem bavi sudija ili tužilac iz druge etničke zajednice

58% smatra da će etnička pripadnost sudija integrisanog suda uticati na presude koje će donositi

55% ispitanih građana smatra da će etnička pripadnost tužilaca integrisanog tužilaštva uticati na njihove optužnice

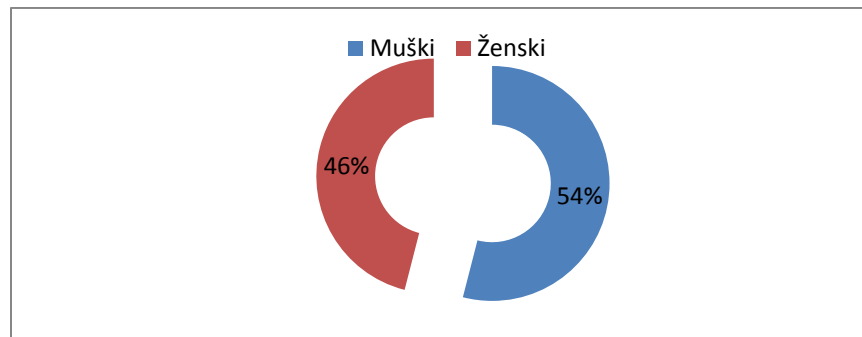
Sažetak istraživanja – Percepcija ključnih problema

- 63% građana se o integraciji pravosuđa informiše putem medija, iako 92% ispitanika smatra da mediji ne izveštavaju dovoljno o integraciji pravosuđa. Građani smatraju da mediji nemaju dovoljan pristup informacijama kada je u pitanju integracija pravosuđa.
- 93% ispitanih građana smatra da politički zvaničnici ne obaveštavaju građane adekvatno o integraciji pravosuđa i da nisu otvoreni za javnost.
- 55% građana ne podržava integraciju pravosuđa, jer su ubeđeni da integracija pravosuđa neće uticati na poboljšanje njihovog svakodnevnog života.
- Čak 93% ispitanika se ne oseća sigurno i zaštićeno u smislu vladavine prava.
- 44% ispitanih građana nema poverenje ni u jednu pravnu instituciju, 15% ispitanih građana najveće poverenje ima u srpski sud, dok 31% ispitanih građana se izjasnio da najmanje poverenja imaju u kosovski sud.
- Tek 7% građana smatra da može da se obrati nekoj višoj instanci ukoliko bi njihova prava bila ugrožena, 31% smatra da ne postoji neka viša intanca kojoj bi mogli da se obrate.
- 31% građana je bilo u situaciji da nisu mogli da reše problem ili ostvare neko pravo zbog integracije pravosuđa, naročito kada je u pitanju ostavinsko rešenje, prenos svojine i prinudno izvršenje. Vrlo mali broj se obratio Apelacionom sudu, gde od 7% ispitanika koji su se obratili, tek 1% ispitanika je uspeo da reši problem.
- Veliki broj građana smatra da integracija pravosuđa trenutno zavisi od kosovske vlasti.
- Ispitani građani češće koriste usluge srpskog pravosuđa, iako srpsko pravosuđe trenutno operiše ograničenim kapacitetima. Veliki broj građana je zadovoljno brzinom rešavanja slučajeva u srpskom pravosuđu. Ispitani građani u manjoj meri koriste usluge kosovskog pravosuđa, a oni koji su imali iskustvo sa kosovskim pravosuđem su u velikoj meri nezadovoljni brzinom rešavanja slučajeva.
- Iz intervjua sprovedenih sa predstavnicima pravnih institucija, došli smo do podataka da odlaganje integracije pravosuđa najviše utiče na procesuiranje krivičnih postupaka. Srpsko tužilaštvo od 2013. godine samo prima predmete koji se nagomilavaju svakodnevno, ali nema ovlašćenja da ih procesuiraju.
- Jedan od dodatnih problema na koje utiče odlaganje integracije pravosuđa, jesu predmeti koji su ostali u Severnoj Mitrovici u sudu UNMIK-a koji stoje ad acta, jer se u međuvremenu nije našlo prelazno rešenje za njihovo procesuiranje.
- Predstavnici pravnih institucija ističu da građani ne mogu rešiti slučajeve koji se tiču imovine, jer na severnom Kosovu ne postoji policija koja bi izvršila naređenja srpskog suda.

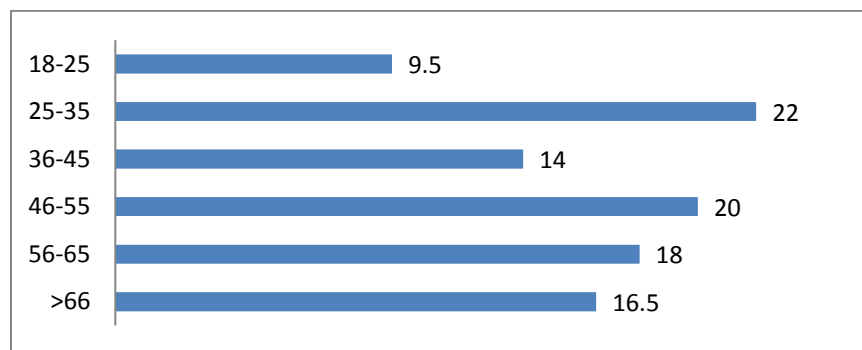
Ključne reči: Sporazum o pravosuđu, odlaganje integracije pravosuđa, poverenje, politički uticaj.

Demografija

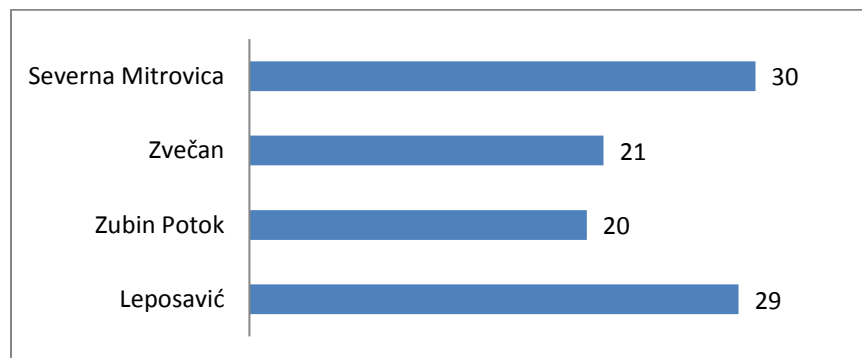
Pitanje 1. Pol

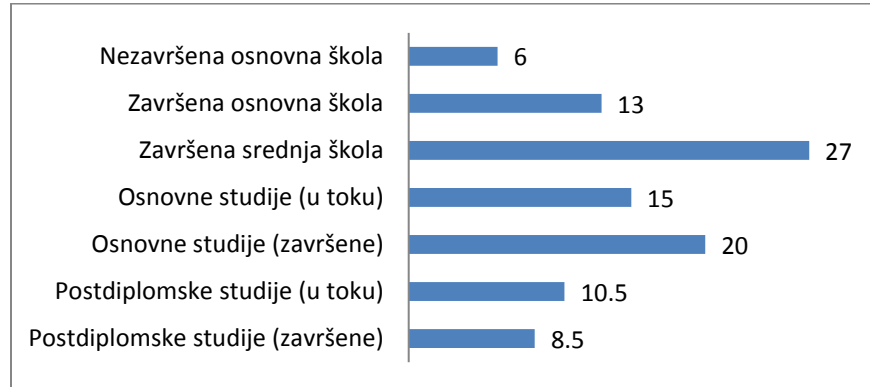
Pitanje 2. Starosna dob

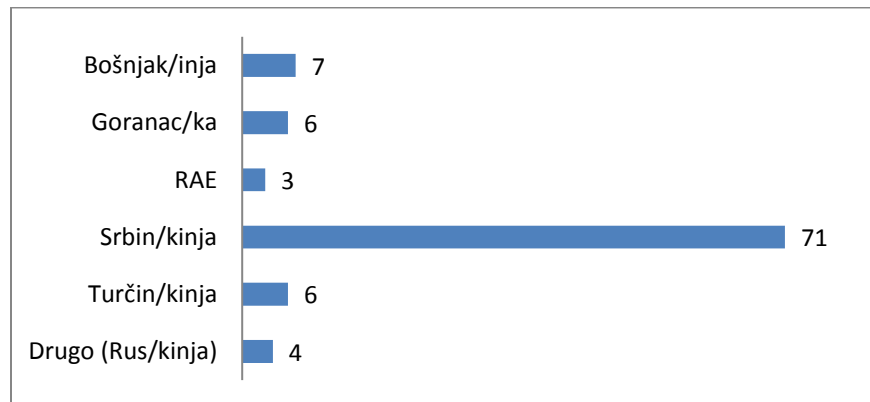
Pitanje 3. Opština

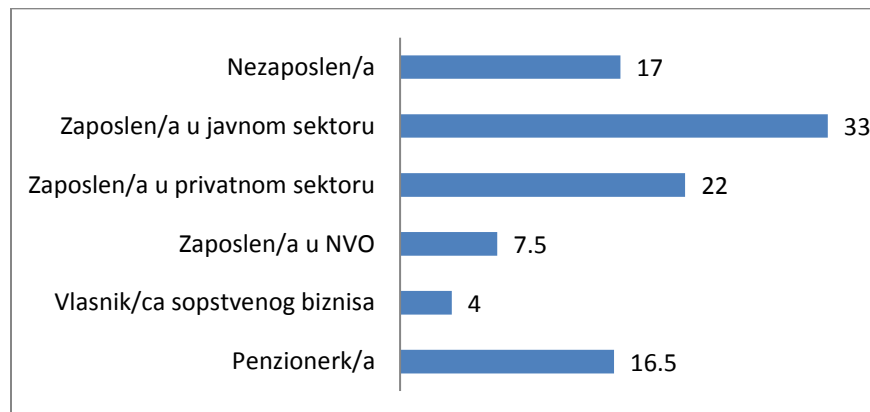
Pitanje 4. Obrazovanje

Pitanje 5. Etnička pripadnost

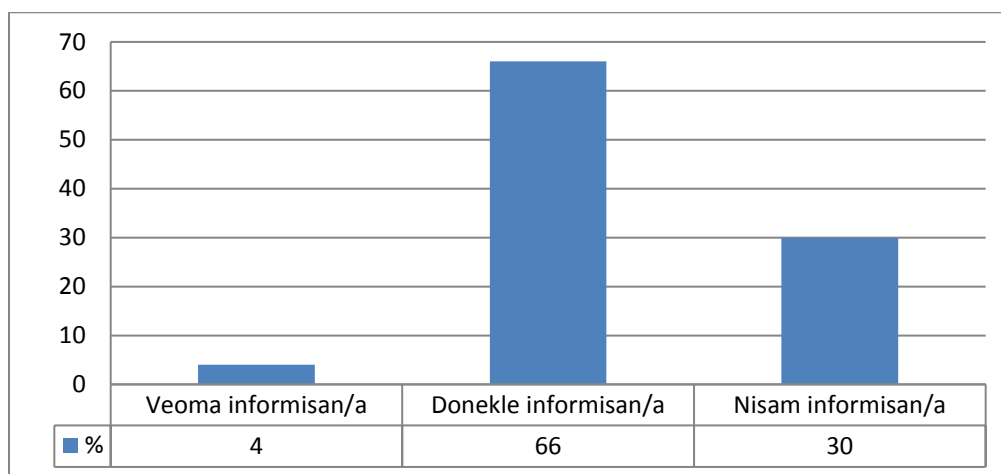

Pitanje 6. Radni status

Rezultati istraživanja

Pitanje 7. U kojoj meri ste informisani o pregovaračkom procesu između Beograda i Prištine?

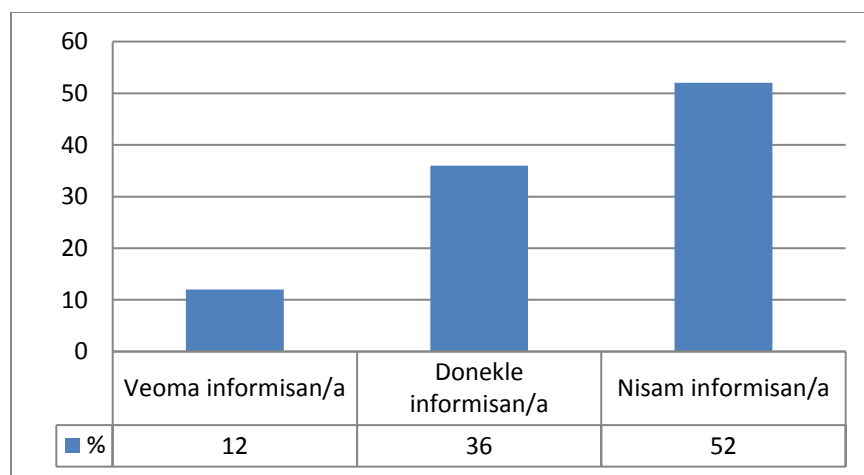

Kao što možemo videti iz grafikona, 4% ispitanika izjasnilo se da su informisani o pregovaračkom procesu između Beograda i Prištine, 66% donekle informisani, dok 30% se izjasnilo da nisu informisani. Daljim analizama, rezultati pokazuju da ispitanici starosnih grupa između 36 i 45 godina su veoma informisani, najveći procenat koji su donekle informisani su ispitanici iznad 50 godina, dok najveći procenat ispitanika koji se izjasnio da uopšte nisu informisani, pripadaju starosnoj grupi između 18 i 25 godina. Takođe, razlika je stratifikacija na osnovu opština, gde, uslovno rečeno, najveći procenat ispitanika, koji su se veoma ili donekle informisani pripada Severnoj Mitrovici (25%), dok je najniži procenat u Zvečanu (7,2%) i Zubinom Potoku (12,3%), a u Leposaviću je procenat nešto viši (19%). Kako bismo utvrdili kog nivoa obrazovanja ispitanici redovno prate pregovarački proces, dodatnim analizama, došli smo do sledećih podataka. Naime, najveći procenat ispitanika koji su se izjasnili da su veoma informisani, pripadaju grupi visokog obrazovanja (završene studije, postiplomske studije u toku, završene postiplomske studije), u odnosu na ispitanike koji pripadaju grupi srednjeg i nižeg obrazovanja. Takođe, želeli smo da uporedimo dobijene rezultate ispitivanja, upoređujući razliku u redovnom praćenju Briselskog procesa između muškaraca i žena. Analize su pokazale da postoji značajna razlika, što u ovom slučaju govori da pripadnici muškog pola redovnije prate pregovarački proces, nego pripadnice ženskog pola. Takođe, kada je u pitanju stratifikacija na

osnovu radnog statusa, ispitanici koji su se izjasnili da su u potpunosti ili donekle informisani, najveći procenat zauzimaju ispitanici koji su zaposleni u NVO sektoru, zatim penzioneri, na trećem mestu su ispitanici koji rade u javnom i privatnom sektoru, na četvrtom mestu su vlasnici sopstvenog biznisa i na kraju nezaposlena lica.

Učesnici fokus grupa su se izjasnili da uglavnom prate pregovarački proces između Beograda i Prištine, vrlo mali broj se izjasnio da uopšte ne prati pregovarački proces. Učesnici koji su se izjasnili da ne prate Briselske pregovore, smatraju da se to njih ne tiče i da oni ne mogu imati uticaja na sam tok pregovora.

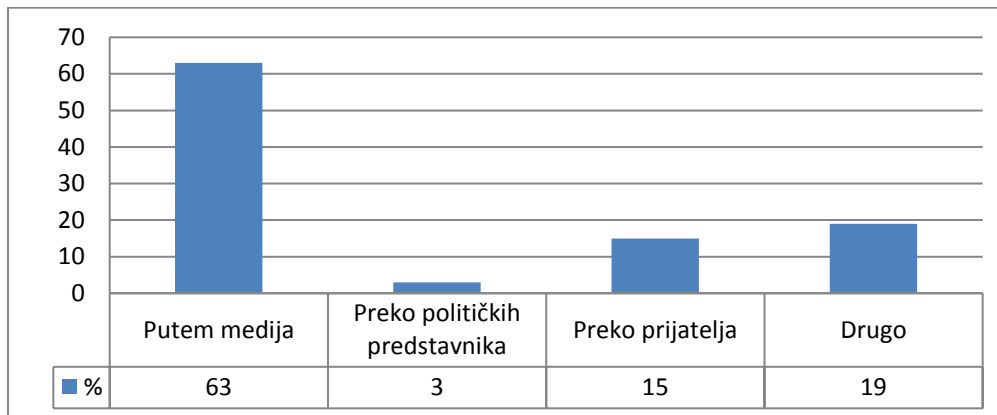
Pitanje 8. U kojoj meri ste informisani o integraciji pravosuđa?

Kada je u pitanju informisanost građana u vezi sa integracijom pravosuđa, ovde možemo videti nešto bolju informisanost građana u odnosu na celokupan pregovarački proces. Veoma informisani, izjasnilo se 12% građana, donekle informisani 36%, dok 52% građana uopšte nisu informisani.

Veliki broj učesnika fokus grupa se izjasnilo da poseduju informacije u vezi sa integracijom pravosuđa, ali da svakako nisu upućeni u sve detalje.

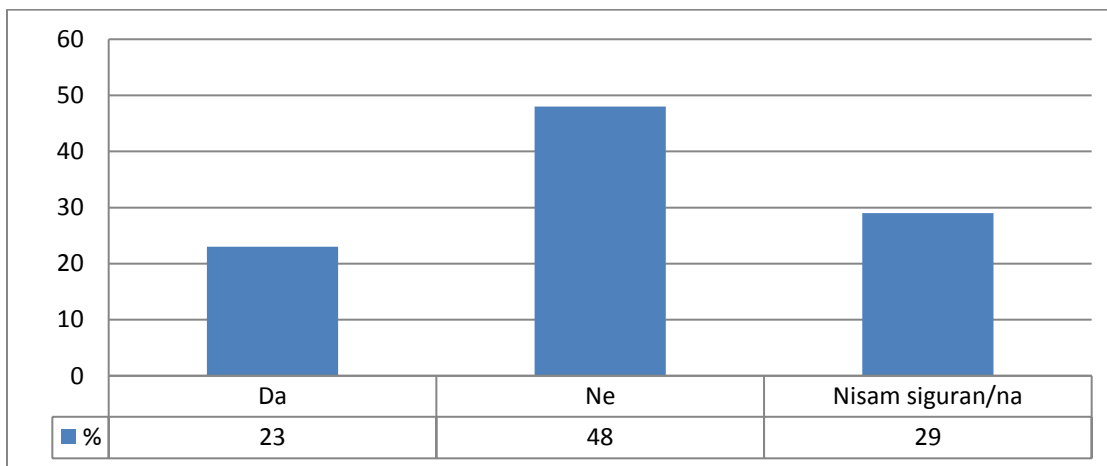
Pitanje 9. Na koji način se informišete o procesu integracije pravosuđa?

Upitani na koji način se informišu o procesu integracije pravosuđa, najveći procenat građana se izjasnio da se informišu putem medija, njih 63%, preko političkih predstavnika tek 3%, preko prijatelja 15%, dok se 19% ispitanika izjasnilo da informacije dobijaju preko drugih izvora, gde je u najvećem procentu naveden izvor nevladine organizacije.

Učesnici fokus grupa su se na malo drugačiji način izjasnili. Njihov izvor informacija su prevashodno nevladine organizacije, pa na drugom mestu mediji.

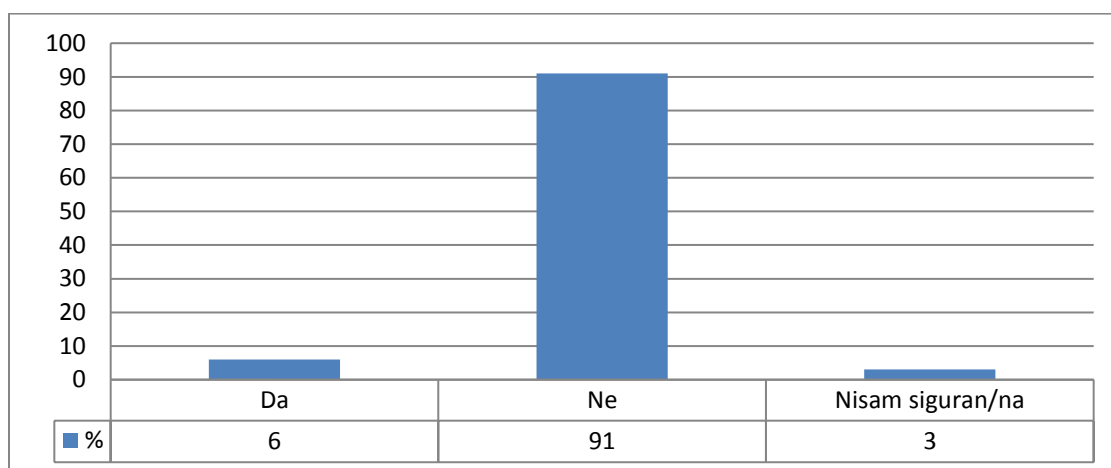
Pitanje 10. Da li mediji dovoljno izveštavaju o integraciji pravosuđa?

Od ukupnog broja ispitanika, samo njih 23% se izjasnilo da mediji dovoljno izveštavaju o integraciji pravosuđa, njih 48% je odgovorilo odrečno, dok 29% ispitanika su se izjasnili da nisu sigurni.

Kada su u pitanju fokus grupe, učesnici smatraju da mediji ne izveštavaju u dovoljnoj meri o integraciji pravosuđa, ali kao razlog navode netransparentnost i nedostupnost informacija.

Pitanje 11. Da li politički zvaničnici adekvatno obaveštavaju građane o integraciji pravosuđa?

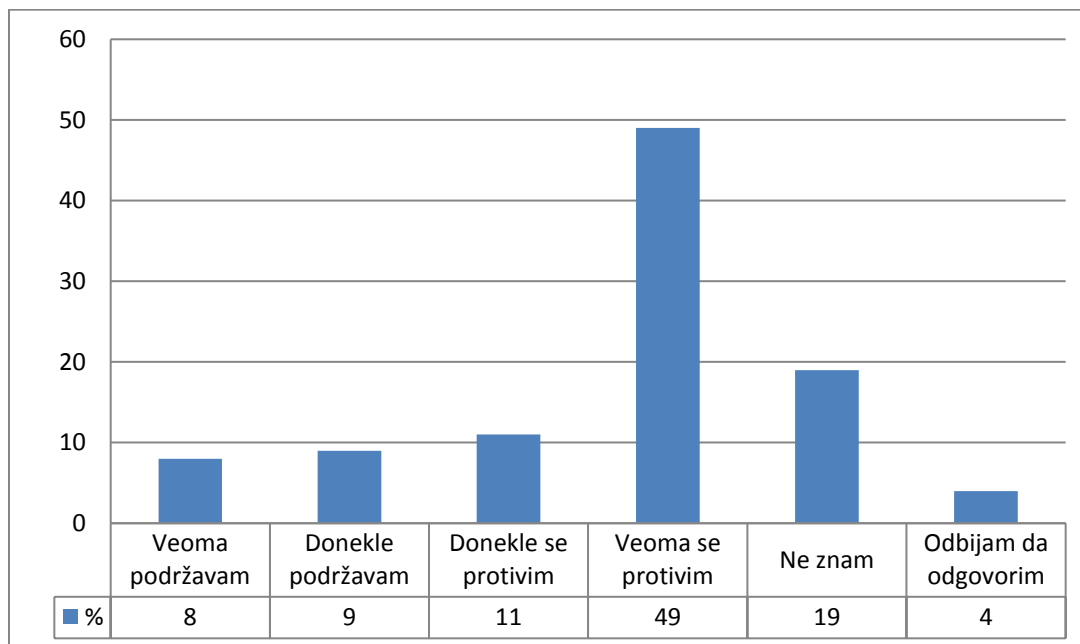

Ogroman procenat građana se izjasnio da politički zvaničnici neadekvatno obaveštavaju građane o integraciji pravosuđa, čak njih 91%, tek 6% građana smatra da adekvatno obaveštavaju, dok 3% nisu sigurni.

Učesnici fokus grupa smatraju da politički zvaničnici nisu otvoreni za pružanje informacija široj javnosti, a u vezi su sa Briselskim pregovorima, samim tim ne obaveštavaju dovoljno ni kada je u pitanju Sporazum o integraciji pravosuđa.

Učesnici fokus grupa smatraju da je integracija pravosuđa isključivo političko pitanje, gde u tom procesu građani uopšte nisu uključeni. Odluke se donose bez konsultacija sa građanima, što po njihovom mišljenju ne bi trebalo tako da bude. Stava su da politika ne sme uticati na pravne institucije, ali praksa pokazuje da politika u velikoj meri utiče na funkcionisanje pravosudnih organa na Kosovu.

Pitanje 12. Da li podržavate integraciju pravosuđa?

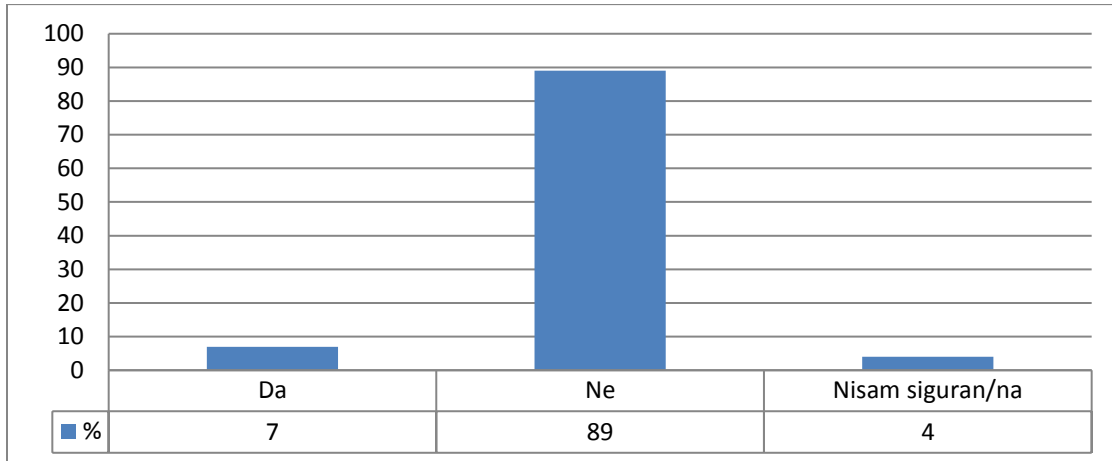
Tek 8% ispitanih građana veoma podržava integraciju pravosuđa, 9% donekle podržava, 11% donekle se protivi, 49% veoma se protivi, 19% nisu bili sigurni u odgovor koji bi dali, a 4% ispitanika je odbilo da odgovori. Stratifikacijom na osnovu opština, najveći procenat ispitanika koji su se izjasnili da veoma ili donekle podržavaju integraciju pravosuđa, su ispitanici iz Severne Mitrovice sa ukupno 41,7%, zatim ispitanici iz opštine Zvečan sa ukupno 33,7%, ispitanici iz opštine Leposavić sa 22,4% i na kraju ispitanici iz opštine Zubin Potok sa svega ukupno 14,8%. Ako sagledamo podršku integraciji pravosuđa kroz starosnu varijablu, možemo videti da Sporazum o integraciji pravosuđa najmanje podržavaju ispitanici koji pripadaju starosnim grupama od 46 -55 i i 56 – 65 godina (25%), zatim mladi koji pripadaju starosnim grupama između 18 – 25 i 26 – 35 (26,3%), a najveću podršku uslovno rečeno ima kod ispitanika koji pripadaju starosnoj grupi između 36 i 45 godina (39,3%).

Učesnici fokus grupa ističu da je ceo proces integracije netransparentan i uglavnom ne podržavaju integraciju pravosuđa. U fokus grupama su se mogle čuti slične rečenice “znamo da integracija pravosuđa predstavlja stepenik za zaokruživanje nezavisnog Kosova”.

Ispitani građani su stali na stav da treba postojati jedinstveno pravosuđe, ali ne u obliku kakav je predviđen. Smatraju da će do integracije doći, ali da predviđena integracija neće biti dugoročna.

Pitanje 13. Da li se osećate sigurno i zaštićeno u smislu vladavine zakona?

Na pitanje da li se građani osećaju sigurno i zaštićeno u smislu vladavine prava, tek 7% je odgovorilo pozitivno, njih 89% se izjasnilo da se ne osećaju sigurno, a 4% nisu bili sigurni.

Učesnici na fokus grupama su mišljenja da je vladavina prava na severnom Kosovu na izrazito niskom nivou. Građani ne mogu da ostvare prava naročito kada je u pitanju ostvarivanje prava na imovinu, prinudno izvršenje, kao i kada su u pitanju krivični slučajevi.

Pitanje 14. U koju pravnu instituciju/e imate najviše poverenja?

Ombudsman	1%
Policija	12%
Srpski sud	15%
UNMIK, KFOR, EULEX	1
Nijedna	44

Od 73% ispitanika koji su odgovorili na ovo pitanje, njih 15% se izjasnilo da najviše poverenja imaju u srpski sud, zatim njih 12% su naveli policiju (iako nije pravna institucija), Ombudsman, UNMIK, KFOR i EULEX su dobili po 1%, dok čak 44% ispitanika se izjasnilo da nemaju poverenje ni u jednu pravnu instituciju.

Učesnici fokus grupa smatraju da na severnom Kosovu trenutno ne postoji nijedna pravna institucija koja u potpunosti operira. Bez obzira na njihove navode, učesnici su se složili da ipak najviše poverenja imaju u srpski sud, iako on trenutno raspolaže ograničenim kapacitetima i ovlašćenjima.

Pitanje 14-a. Navedite razlog zbog kog imate poverenje u navedenu instituciju/e.

Dobijene su sledeće kategorije odgovora:

Srpski sud	Policija
Nisu korumpirani	Broj rešenih slučajeva
Nepristrasnost	Pozitivno ranije iskustvo
Objektivnost zasnovana na pravnim normama	Relativno dobro obavljaju svoj posao
Dug rad na ovim prostorima	
Adekvatno obavljaju svoj posao	

Pitanje 15. U koju pravnu instituciju imate najmanje poverenja?

EULEX	13
Kosovski sud	31
Policija	19

Od 63% ispitanika koji su odgovorili na ovo pitanje, njih 31% se izjasnilo da najmanje poverenja imaju u kosovski sud, zatim policija, njih 19% i EULEX 13%.

Učesnici fokus grupa su istakli da nijedna pravna insitucija trenutno ne obavlja svoj posao odgovorno I sa punim kapacitetima.

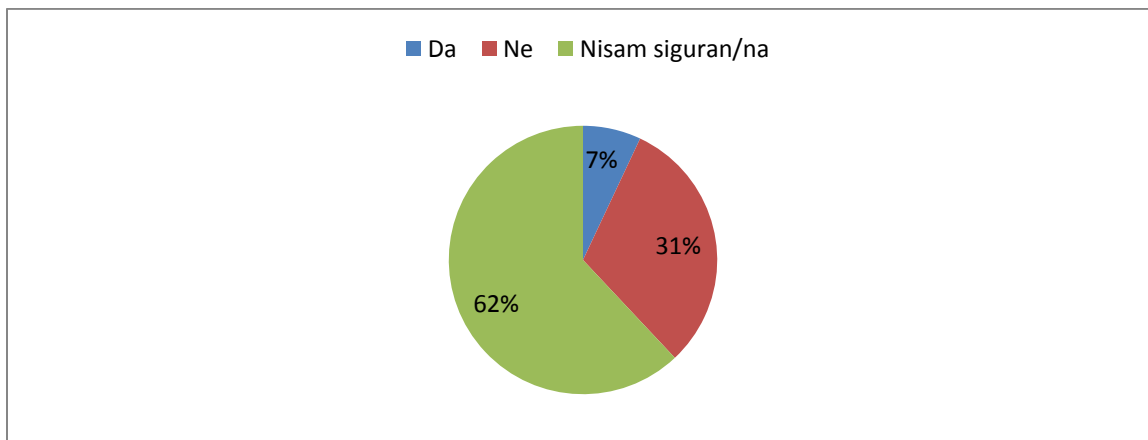
Pitanje 15-a. **Navedite razlog zbog kog nemate poverenje u navedenu instituciju/e.**

Kosovski sud	Sudstvo	Policija
Korumpiranost	Slaba ovlašćenja	Korumpiranost
Politički uticaj	Limitiranost	Zbog slabog angažovanja
Zbog podvojene pravde	Veliki broj nerešenih slučajeva	Nisu edukovani
Suđenje po etničkoj osnovi		Nepravilnost u radu
Zato što rade samo lica i Albanske zajednice		

Kao što se može videti, glavni razlozi zbog kog građani nemaju poverenje u navedene institucije su: korumpiranost, politički uticaj na rad navedenih organa, zbog pristrasnosti itd.

Učesnici fokus grupa su istog mišljenja kao i građani koji su učestvovali u anketnom istraživanju, s tim što se najviše isticao politički uticaj na rad pravosudnih organa, koji kao za posledicu ima veliko nepoverenje građana u rad pravosudnih institucija.

Pitanje 16. **Da li postoji neka viša instanca gde biste mogli da se obratite ukoliko bi Vaša prava bila ugrožena?**

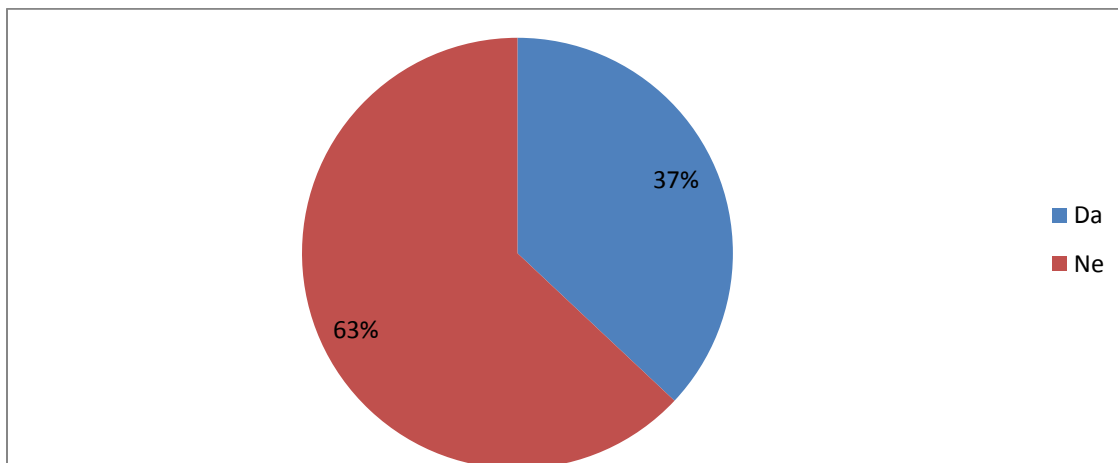

Pitali smo građane da li postoji neka viša instanca kojoj bi mogli da se obrate ukoliko bi njihova prava bila ugrožena, samo njih 7% je odgovorilo da postoji, 31% smatra da ne postoji, a 62% ispitanika nije sigurno.

Pitanje 16-a. **Ukoliko je odgovor Da, navesti instancu/e.**

- a) Međunarodni sud-Strazbur
- b) Ombudsman
- c) Viši sud

Pitanje 17. **Da li ste imali situaciju u poslednjih godinu dana da niste mogli da rešite neki problem ili ostvarite neko pravo zbog odlaganja integracije pravosuđa?**

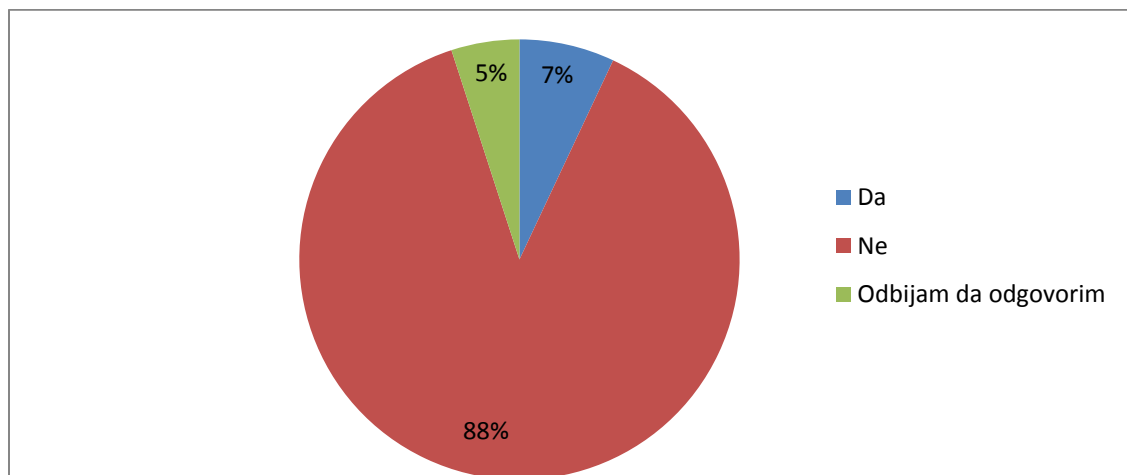

Pitali smo građane da li su imali neku situaciju u poslednjih godinu dana da nisu uspeli da reše neki problem ili da ostvare neko pravo zbog odlaganja integracije pravosuđa, njih 37% su se izjasnili da je bilo takvih slučajeva, a njih 63% se izjasnilo da nije bilo takvih slučajeva.

Pitanje 17-a. **Ako DA, navesti situaciju/je.**

- Krađa auta
- Ostavinsko rešenje
- Prenos svojine
- Prinudno izvršenje

Pitanje 18. **Da li ste se obratili nekoj višoj instanci kako bi rešili Vaš slučaj?**

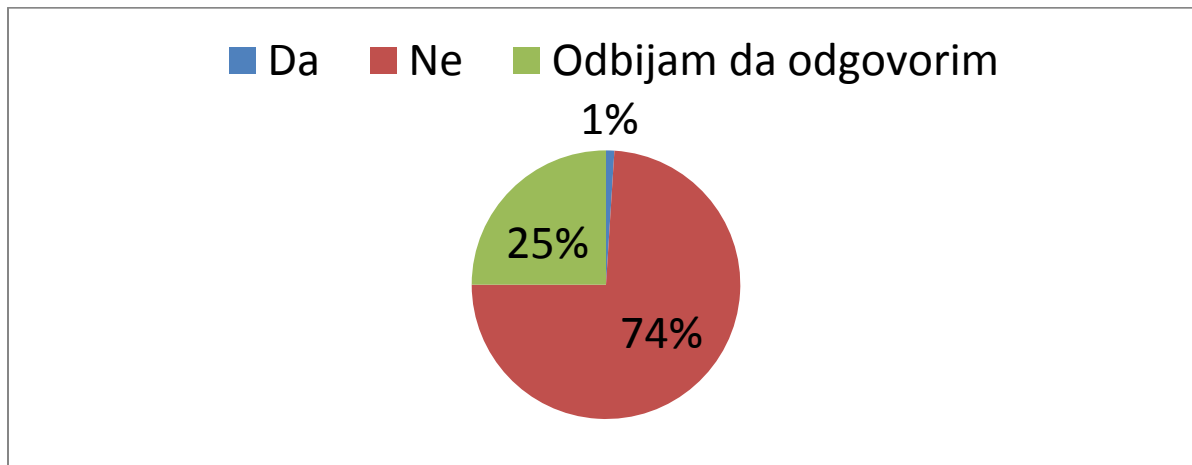

Samo 7% ispitanika se obratilo višoj instanci kako bi rešili svoj slučaj, 88% ispitanika se izjasnilo da se nisu obratili nikome, a 5% ispitanika je odbilo da odgovori.

Pitanje 18-a. **Kome ste se obratili za rešavanje Vašeg slučaja?**

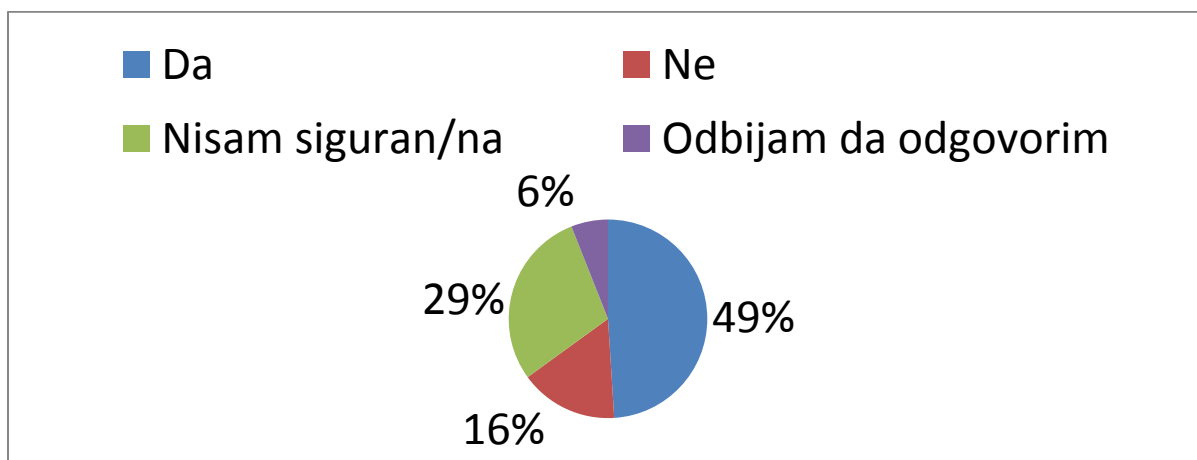
Od 37% ispitanika koji su se izjasnili da su se obratili nekoj višoj instanci kako bi uspeli da reše problem, pitali smo kome su se obratili. Od 37% ispitanika, njih 17% je odgovorilo da su se obratili Apelacionom sudu.

Pitanje 19. **Da li je Vaš slučaj rešen?**

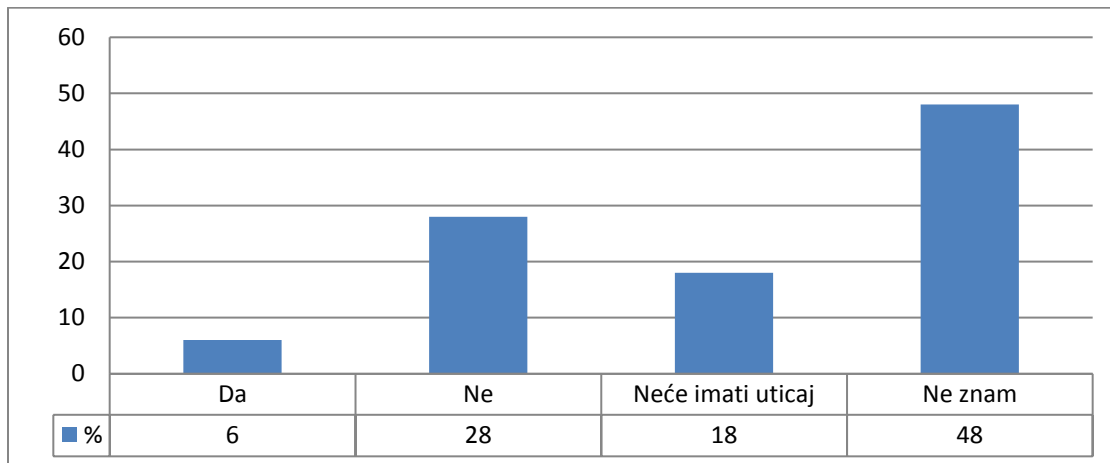
Od 17% ispitanika koji su odgovorili da su se obratili Apelacionom sudu, samo 1% ispitanika je odgovorio da je njihov slučaj rešen, čak 74% su se izjasnili da njihov slučaj nije rešen, a 25% ispitanika je odbilo da odgovori ili su se izjasnili da je njihov slučaj u fazi rešavanja.

Pitanje 20. **Da li smatrate da odlaganje integracije pravosuđa utiče na prava i interese građana?**

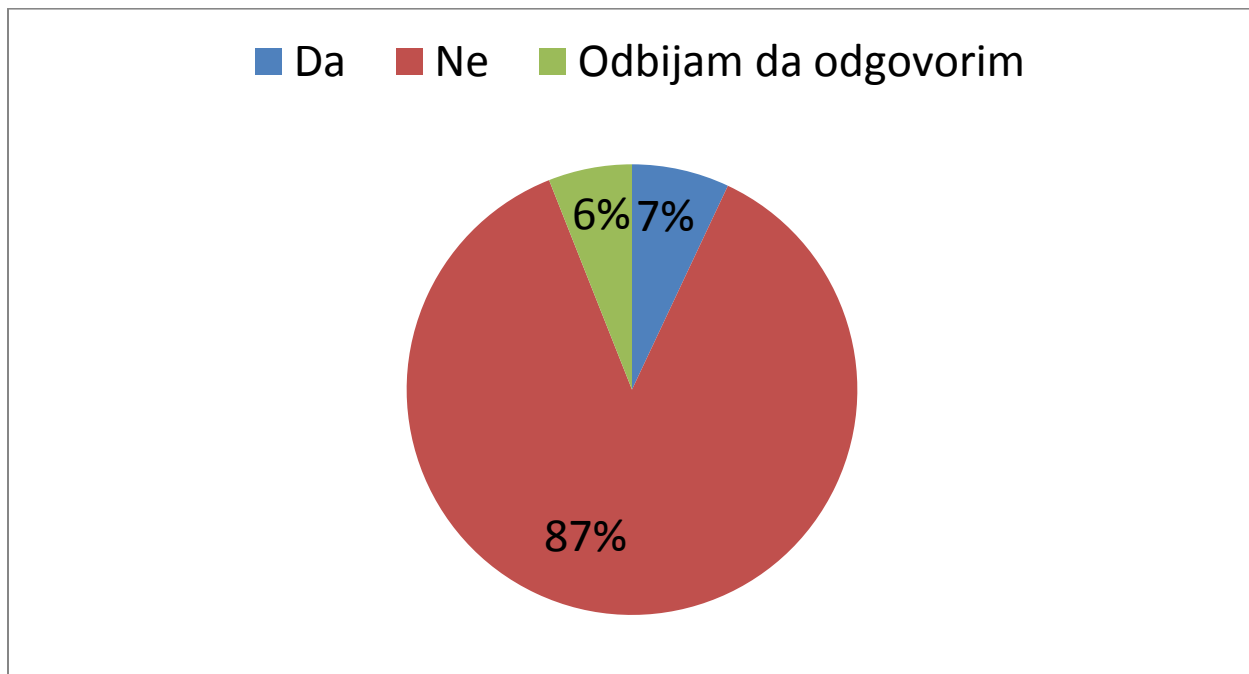
Upitani da li odlaganje integracije pravosuđa utiče na prava i interese građana, 49% ispitanika se izjasnilo da utiče, njih 16% smatra da ne utiče, 29% nisu sigurni, a 6% je odbilo da odgovori.

Pitanje 21. **Da li mislite da će integracija pravosuđa poboljšati svakodnevni život građana?**

Tek 6% ispitanika smatra da će integracija pravosuđa poboljšati svakodnevni život građana, 28% smatra da neće poboljšati, 18% smatra da neće imati uticaja, a 48% ispitanika ne zna.

Pitanje 22. **Da li ste u poslednjih godinu dana imali kontakt sa Osnovnim sudom u Vučitrnu?**

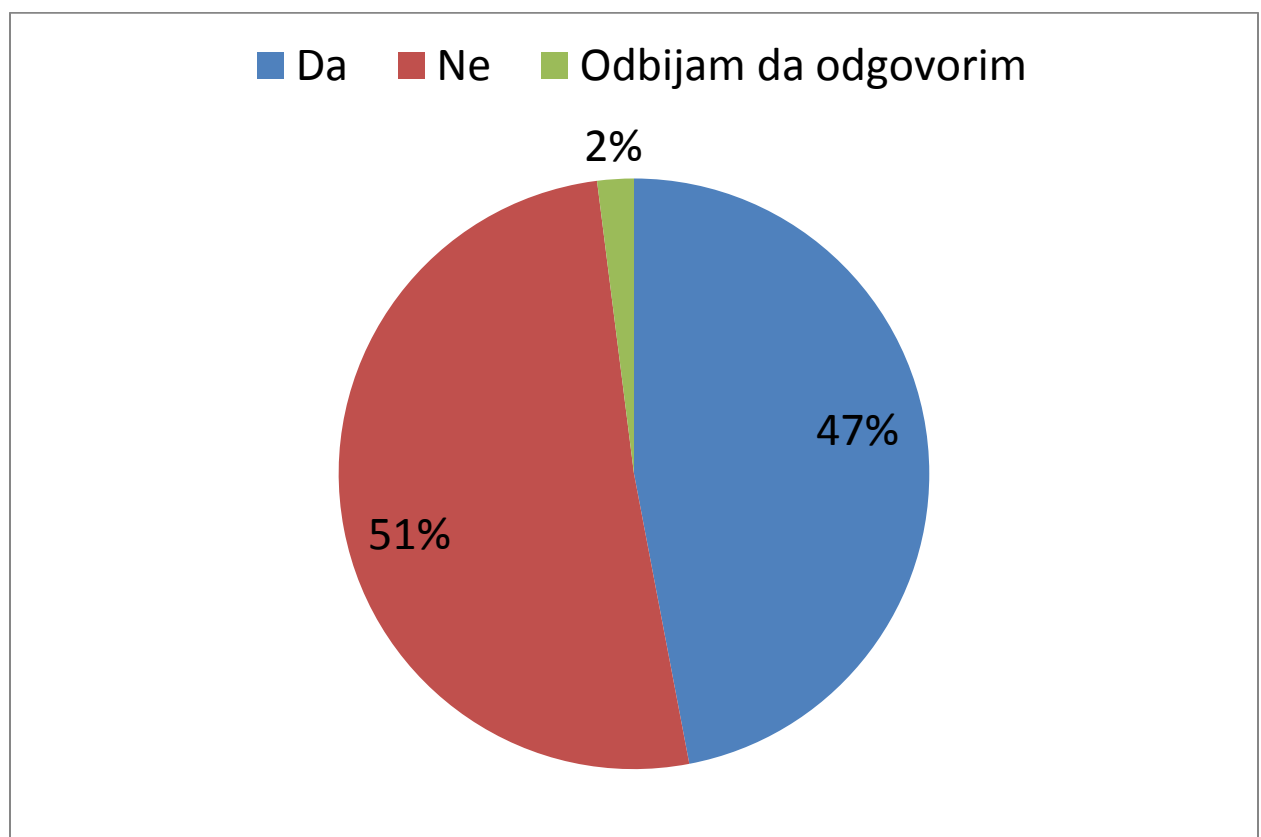

Tek 7% ispitanika se je u poslednjih godinu dana imalo kontakt sa sudom u Vučitrnu, čak 92% ispitanih građana nije imalo kontakt, dok je 6% ispitanika odbilo da odgovori.

Pitanje 22-a. **Ako DA, koji predmet je bio u pitanju?**

Potvrda da nisam osuđivan/a
Krađa stana
Udes

Pitanje 23. **Da li ste u poslednjih godinu dana imali kontakt sa srpskim pravosuđem na severu Kosova?**

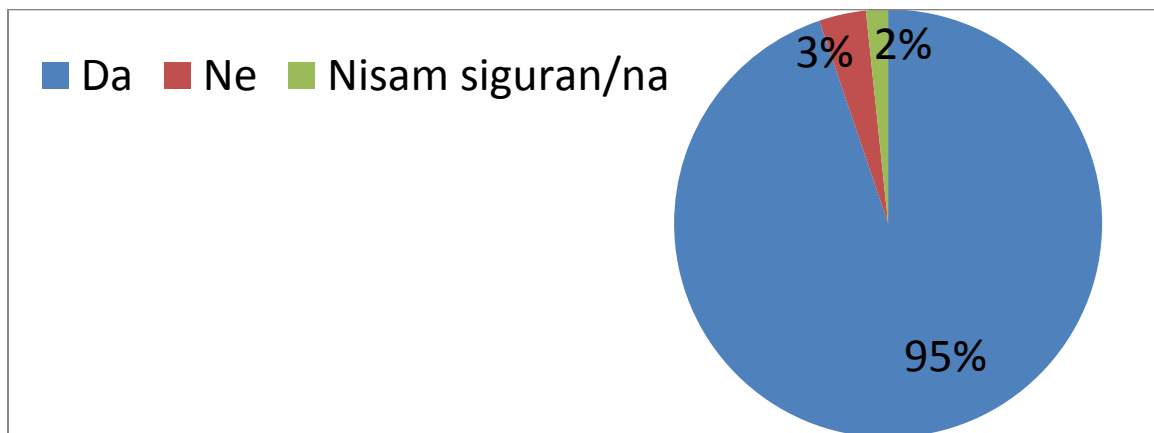
Kada je u pitanju srpsko pravosuđe, 47% ispitanika je imalo kontakt u poslednjih godinu dana, njih 51% nije imalo kontakt, a 2% ispitanika je odbilo da odgovori na ovo pitanje. Upoređujući kosovsko i srpsko pravosuđe, anketirani građani znatno više koriste usluge srpskog pravosuđa.

Pitanje 23-a. **Ako DA, koji predmet je bio u pitanju?**

Imovinska zaostavština
Nasledstvo
Overa dokumenata/ugovora
Ovlašćenje
Parnica
Prenos svojine

Pitanje 24. **Da li politika utiče na pravosuđe u kosovskom sistemu?**

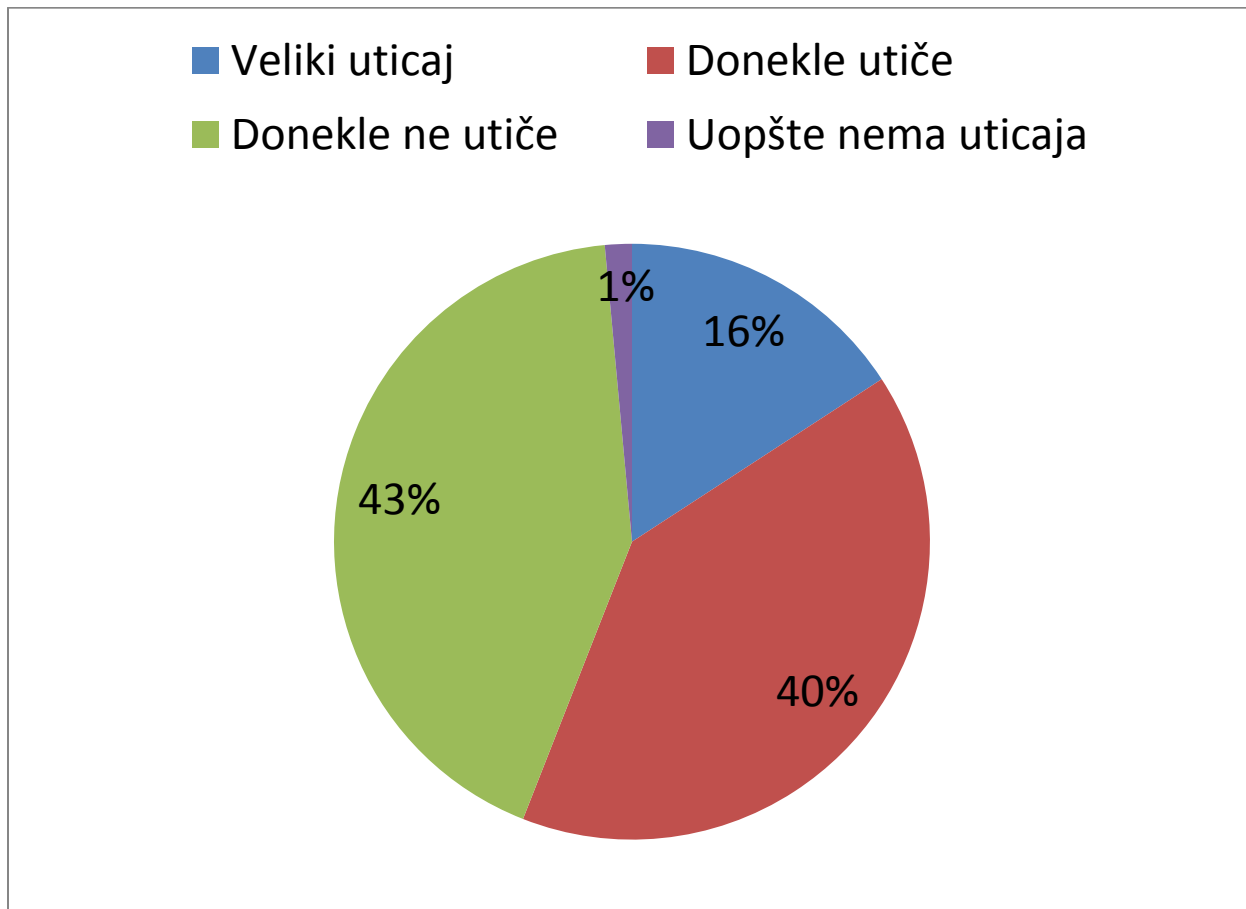
Čak 95% građana smatra da politika utiče na integraciju pravosuđa, samo 3% je mišljenja da nema uticaja, a 2% građana nisu sigurni.

Učesnici u fokus grupama su takođe istakli da je integracija pravosuđa isključivo političko pitanje.

Pitanje 25. Po Vašem mišljenju, od koga/čega trenutno zavisi integracija pravosuđa?

EU
Kosovske vlasti
Od Brisela
Od novčanih sredstava
Od političke volje Albanaca
Od političkih predstavnika
Od obe strane
Od međunarodne zajednice
Od pregovaračkog procesa u Briselu

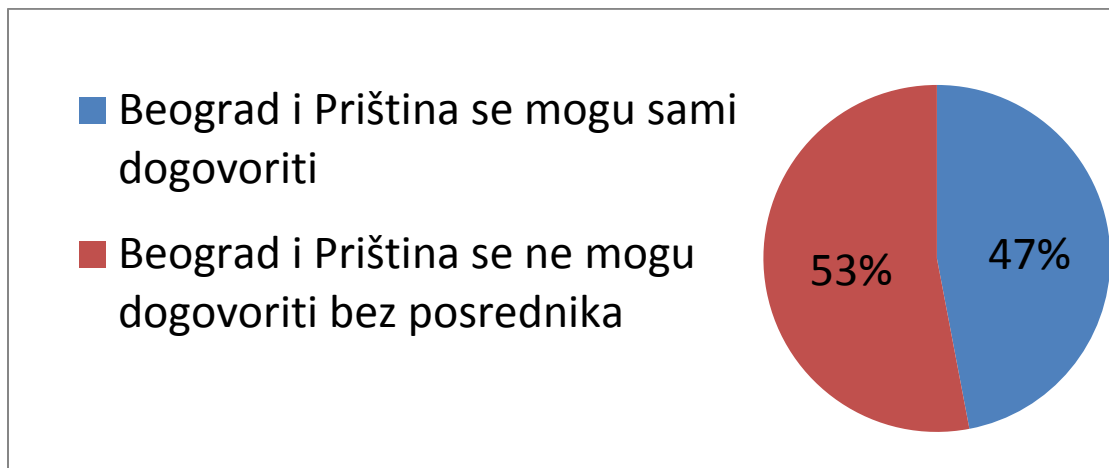
Pitanje 26. Po Vašem mišljenju, koliki uticaj neformiranje ZSO ima na integraciju pravosuđa?

16% građana smatra da neformiranje ZSO ima uticaja na integraciju pravosuđa, njih 40% smatra da donekle ima uticaja, 43% smatra da donekle ne utiče, a tek 1% smatra da uopšte nema uticaja.

Veliki broj učesnika fokus grupa smatraju da neformiranje ZSO ne utiče na integraciju pravosuđa.

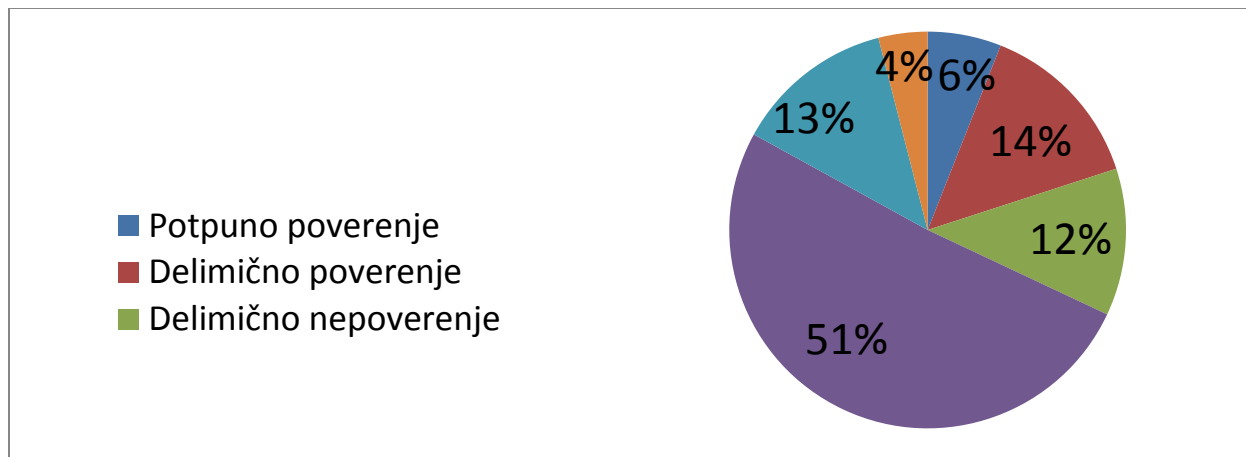
Pitanje 27. Po Vašem mišljenju, da li je potrebna “treća strana” za predstojeći proces integracije?

Kao što se može videti, 47% građana smatra da se Beograd i Priština mogu sami dogovoriti, 53% ispitanika smatra da se Beograd i Priština ne mogu dogovoriti bez posrednika.

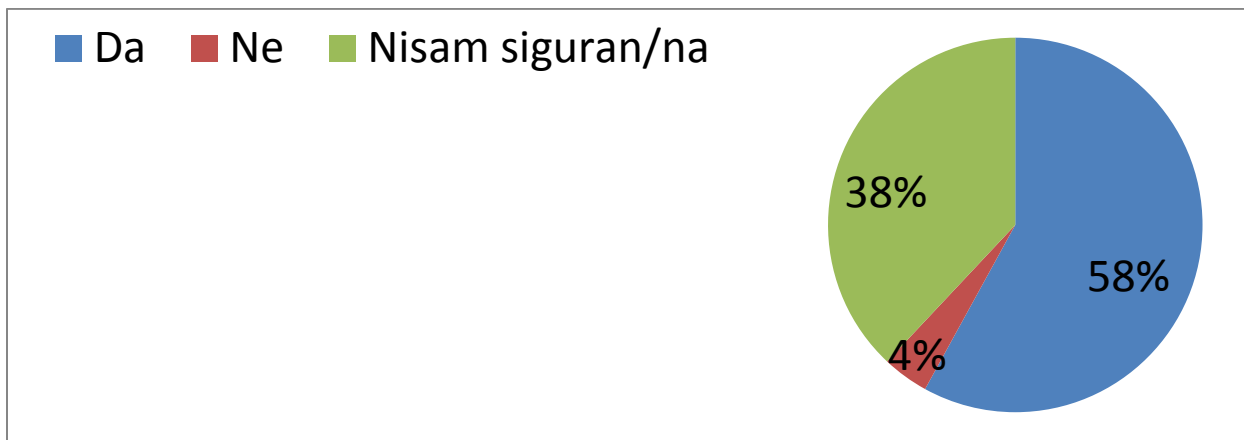
Učesnici fokus grupa smatraju da se Beograd i Priština ne mogu dogovoriti bez posrednika, jer da posrednika nije bilo, ne bi došlo do Briselskog sporazuma.

Pitanje 28. Da li biste imali poverenje da se Vašim slučajem bavi sudija/tužilac iz druge etničke zajednice?

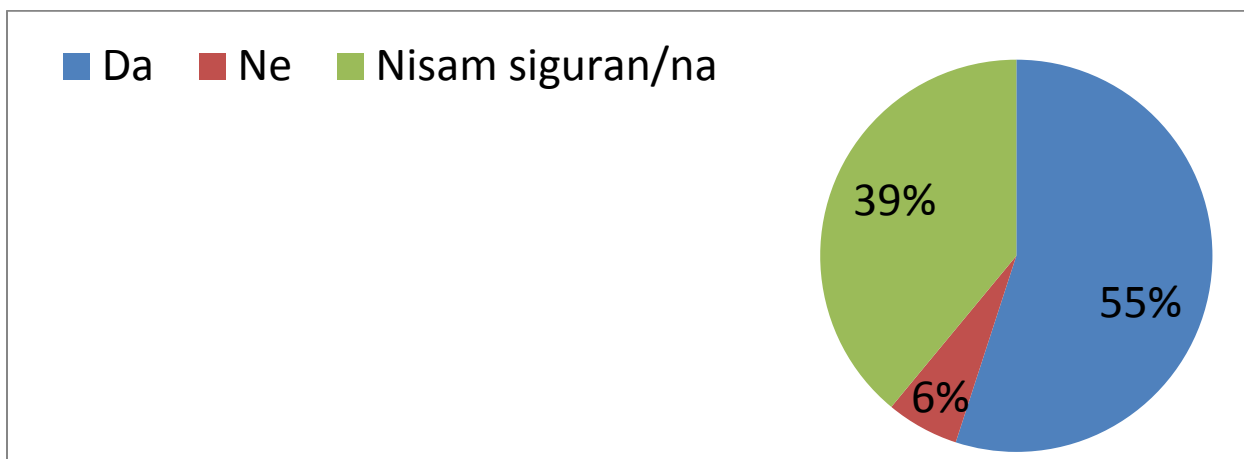
Upitani da li biste imali poverenje da se Vašim slučajem bavi sudija ili tužilac iz druge etničke zajednice, čak 51% ispitanika je odgovorilo da ne bi imali poverenje, tek 6% bi imalo potpuno poverenje.

Pitanje 29. Da li mislite da će etnička pripadnost sudija integrisanog suda uticati na njihove presude?

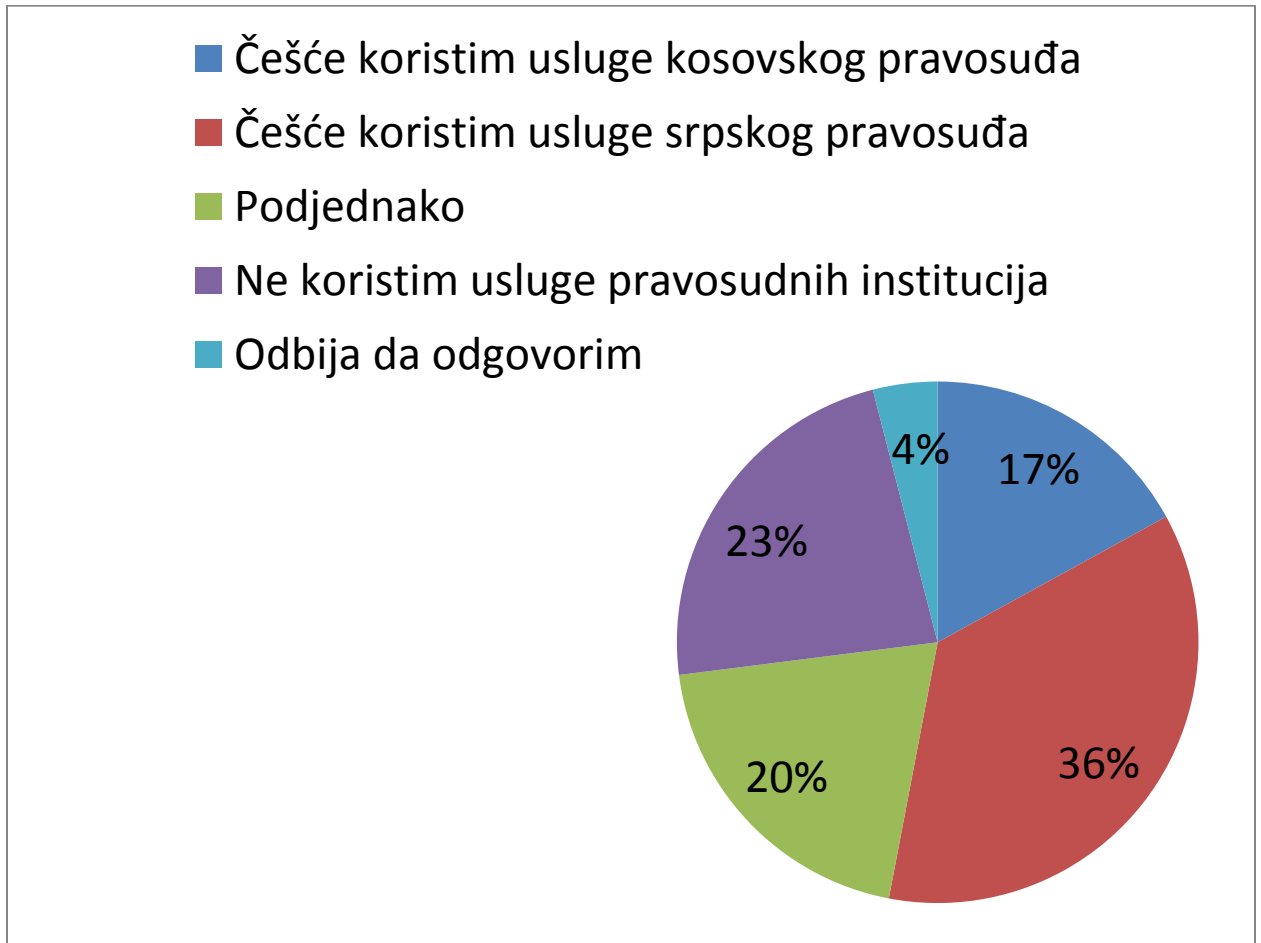
Čak 58% ispitanika smatra da će etnička pripadnost sudija uticati na njihove presude, 38% nije sigurno, a 4% smatra da neće uticati.

Pitanje 30. Da li mislite da će etnička pripadnost tužilaca integrisanog tužilaštva uticati na njihove optužnice?

Mala je razlika u mišljenju istipanika kada je u pitanju tužilaštvo. Njih 55% smatra da će etnička pripadnost tužilaca uticati na njihove optužnice, 6% smatra da neće imati uticaja, a 39% nije sigurno.

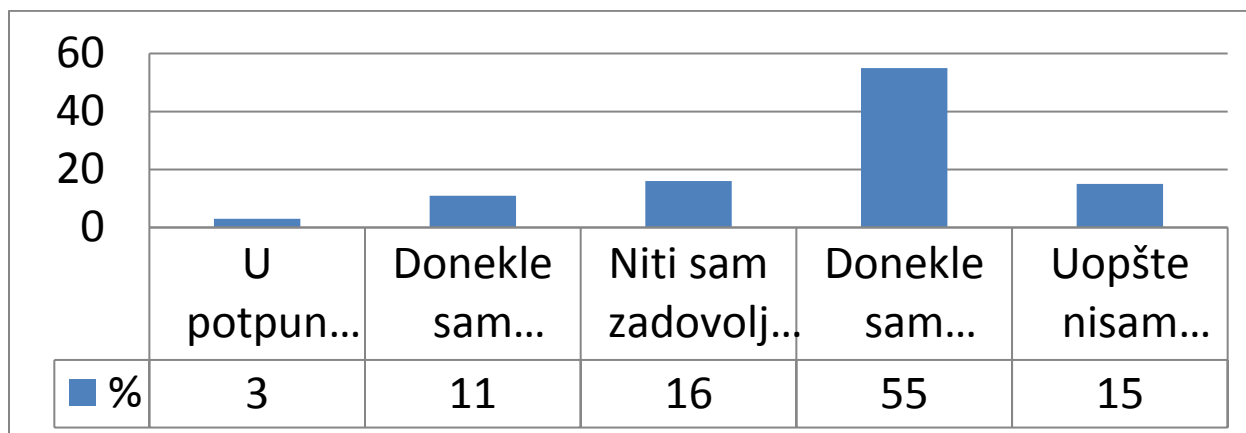
Pitanje 31. Da li i u kojoj meri koristite usluge sledećih pravosudnih institucija?

Pitali smo građane, čije usluge najčešće koriste, kao što se može videti, većina ispitanika koristi usluge srpskog pravosuđa, njih 36%, 17% ispitanika češće koristi usluge kosovskog pravosuđa, 20% ispitanika koristi usluge i jednog i drugog pravosuđa, njih 23% se izjasnilo da ne koristi usluge pravosudnih institucija, a 4% ispitanika su odbili da odgovore.

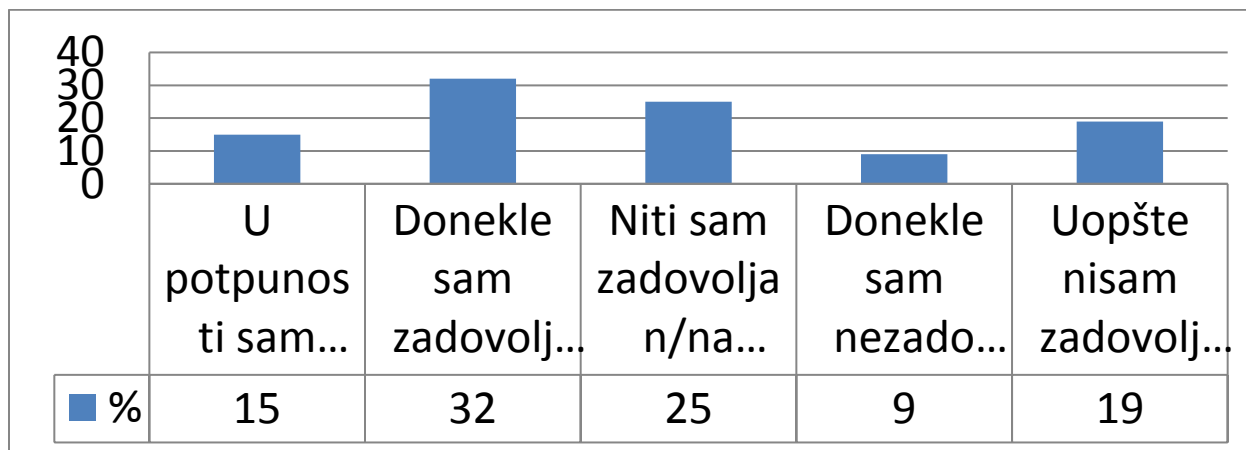
Učesnici fokus grupa najčešće koriste usluge srpskog pravosuđa, a vrlo mali broj se izjasnilo da koristi usluge kosovskog pravosuđa.

Pitanje 31-a. U kojoj meri ste zadovoljni brzinom rešavanja slučajeva u kosovskom pravosuđu?

Njih 14% je u potpunosti ili donekle zadovoljno uslugama kosovskog pravosuđa, 16% niti su zadovoljni, niti nisu, čak 70% ispitanika su donekle ili uopšte nisu zadovoljni uslugama kosovskog pravosuđa.

Pitanje 31-b. U kojoj meri ste zadovoljni brzinom rešavanja slučajeva u srpskom pravosuđu?

47% ispitanika su u potpunosti ili donekle zadovoljni uslugama koje pruža srpsko pravosuđe, njih 25% niti je zadovoljno niti nije, 28% je donekle ili u potpunosti nezadovoljno. Ovi rezultati pokazuju da su ispitani građani ipak više zadovoljni brzinom rešavanja slučajeva u srpskom pravosuđu, iako srpsko pravosuđe trenutno ne radi punim kapacitetima.

Zaključci:

Istraživanje je pokazalo da odlaganje integracije pravosuđa ima velikog uticaja na ostvarivanje elementarnih prava građana. Najveće posledice su nagomilavanje krivičnih predmeta koji se ne procesuiraju, jer je 2013.godine dogovorom u Briselu, srpsko tužilaštvo prestalo sa radom. Jedno od bitnih pitanja je takođe i ostvarivanje prava građana na imovinu, jer trenutno ne postoji policija koja može izvršiti naređenja po nalogu srpskog suda. Nije se našlo rešenje ni za predmete koji su ostali u sudu UNMIK-a, a koji čekaju na procesuiranje.

Odlaganje integracije pravosuđa dodatno utiče na veliko nepoverenje građana u integrisani sud, jer se kod građana stvara slika da se Sporazum o pravosuđu nije uzeo za ozbiljno, iako se smatrao da je pomenuti sporazum jedan od najvažnijih sporazuma provedbe Briselskih dogovora. Građani severnog Kosova trenutno ne osećaju pravnu sigurnost.

Za ispitane građane, integracija pravosuđa je isključivo političko pitanje, što dodatno stvara veliko nepoverenje građana u predviđeni sud. Svesni su da je politička situacija veoma nestabilna i nisu sigurni kada će doći do konačne integracije pravosuđa.

Preporuke:

Povećati intenzitet učešća građana (posrednog i neposrednog) u procesu primene Sporazuma o pravosuđu kroz ***poboljšan pristup informacijama***:

- Predlog medijima da proaktivno prate primenu Sporazuma o pravosuđu i da izveštavanje (kada god je to moguće), uključuje originalne izvore podataka, kako bi se građanima olakšao pristup javnim dokumentima;
- Predlog radnoj grupi da aktivno uključi predstavnike građana (nevladin sektor/odbornike) u realizaciji Sporazuma o pravosuđu, tj. omogući njihovo učešće u razvijanju detaljnih planova za integraciju srpskih pravosudnih organa u kosovske strukture;
- Predlog civilnom sektoru koji je aktivan u oblasti vladavine prava, je da kroz organizaciju serije javnih diskusija i treninga, obradi teme:
  - 1) Značaj i posledice procesa primene Sporazuma o pravosuđu na svakodnevni život građana,
  - 2) Politički i pravni kontekst donošenja Sporazuma o pravosuđu – uzroci i očekivani ishodi,
  - 3) Primena Sporazuma o pravosuđu, teškoće i uzroci
- Predlog civilnom sektoru koji je aktivan u oblasti vladavine prava da radi na zagovaranju uspostavljanja jedinstvenog funkcionalnog pravnog sistema;
- Predlog civilnom sektoru i predstavnicima pravnih struktura da upoznaju građane sa primerima dobre prakse, kako bi kod građana zadobili poverenje u kosovski pravni sistem